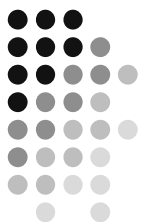

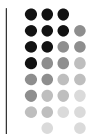
Výběrová šetření o zdravotním stavu

Health Interview Surveys - HIS

Šárka Kasalová Daňková, ÚZIS ČR

Respondenti a obsah šetření HIS

l Respondenti – populace 15+, trvalé bydliště ČR, zhruba 2500 respondentů, nejsou data za kraje, výběr z CRO, 3 stupňový, náhodný, reprezentativní

l Obsah:

Sociodemografické informace

Zdravotní stav :

- l subjektivní zdraví
- l dlouhodobá neschopnost, potíže s vykonáváním činností
- l prevalence jednotlivých chronických nemocí
- l Poranění, bolesti
- l dočasná neschopnost, krátkodobé omezení aktivit
- l duševní a sociální zdraví

Životní styl: BMI, stravovací návyky, fyzická aktivita, kouření, alkohol, drogy, Zdravotnické služby: ambulantní, lůžkové, prevence, léky, spokojenost se zdravotnictvím, platby

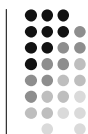
Historie šetření typu HIS v ČR

Od roku 1993 – 3 letá periodocita, 1996, 1999

- l Poslední šetření – 2002
- l V roce 2003 a 2004 jiná šetření podobného typu
 - l *Světové šetření o zdraví (WHS) – financování zdravotnictví, vstřícnost systému, životní styl (stravování, hmotnost, aktivita, BMI, alkohol)*
 - l *VŠ o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel ČR zaměřené na zneužívání drog – chronická nemocnost, subjektivní zdraví, duševní zdraví, alkohol, kouření, drogy*
- l Další šetření HIS – plánováno na rok 2005, odloženo se záměrem implementace jednotných evropských modulů – EHIS
- l V současné době se předpokládá realizace šetření v roce 2008
- l Jednotná implementace v EU – rok 2008/2009, harmonizace, 5 letá periodocita
- l Možnosti financování implementace modulů z evropských grantů

Harmonizace šetření v rámci EU

- l Snaha o harmonizaci v rámci EU (25 zemí), potřeba srovnatelných dat (seznamy indikátorů, databáze Eurostat, OECD apod.)
 - l Harmonizace výstupů (výsledky bez ohledu na srovnatelnost zdrojů)
 - l Harmonizace vstupů (harmonizace na úrovni vstupních otázek)
- l Harmonizace vstupů
 - l Šetření ECHP (European Community Household Panel) – do roku 2001, pouze bývalé členské země před rozšířením EU
 - l EU – SILC (Statistics on Income and Living Conditions), nové šetření, které provádějí všechny země EU 25, některé od roku 2005 (včetně ČR), obsahuje 3 základní otázky na zdravotní stav
 - l Eurobarometer, Ad Hoc modul Labour Force Survey (Výběrové šetření pracovních sil)
 - l SHARE – šetření o zdraví osob nad 50 let (Health, Aging and Retirement)
 - l Projekt E4SM – European System of Social Statistical Survey Modules
- l Harmonizace výstupů
 - l 18 HIS Items – sběr údajů z národních šetření (ČR data za rok 2002) – tzv. postharmonizace (poskytnutí proměnných, které mají stejný základ, ne vždy však jsou srovnatelné)

Schéma Evropského systému výběrových šetření o zdravotním stavu (EHSS)

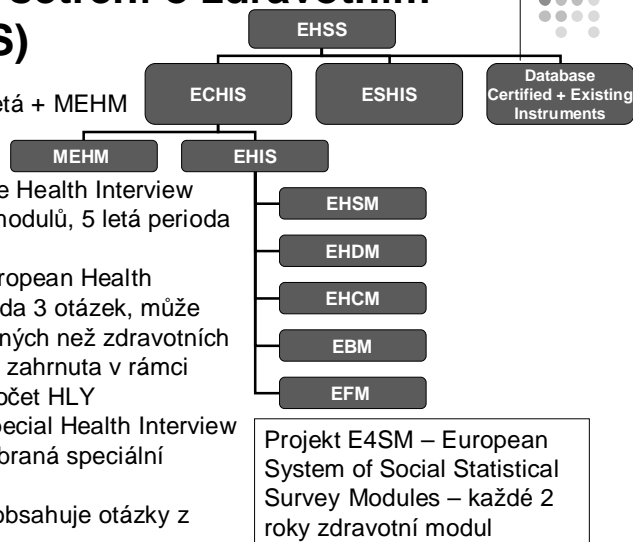
ECHIS – dvě části: 5letá + MEHM

EHIS – European Core Health Interview Survey - složeno z 5 modulů, 5 letá perioda

MEHM – Minimum European Health Module (v EHSM) - sada 3 otázek, může být zahrnuta v rámci jiných než zdravotních šetření, je každoročně zahrnuta v rámci šetření EU-SILC, výpočet HLY

ESHIS – European Special Health Interview Survey - šetření na vybraná speciální témata, skupiny

HIS/HES database – obsahuje otázky z národních šetření

Obsah dotazníku

EBM

- | Pohlaví, věk, vzdělání, rodinný stav, zaměstnání (včetně profese)
- | velikost domácnosti, příjmy

EHSM

- | MEHM (subjektivní zdraví, přítomnost chronické nemoci, omezení běžných aktivit)
- | Jednotlivé chronické nemoci a jejich prevalence
- | Úrazy doma, na pracovišti, nemoci z povolání
- | Omezení funkcí – zrak, sluch, chůze, jemná motorika
- | Omezení v činnostech – péče o sebe (hygiena, jídlo), péče o domácnost
- | Duševní zdraví, bolesti

EHCM

- | Hospitalizace, lékař (zubař, specialista, domácí péče, alternativní medicína), preventivní vyšetření (tlak, cholesterol, okultní krvácení, mamograf)
- | Předepsané a nepředepsané léky, výdaje na zdravotní péči

EHDM

- | Kouření, alkohol, fyzická aktivita, drogy
- | Výška a váha, životní prostředí, stravovací návyky

Jednotlivé moduly EHIS

- | Modulární přístup (5 modulů), implementace do národních šetření
 - | EHSM – European Health Status Module – charakteristiky zdravotního stavu (objektivní, subjektivní zdraví)
 - | EBM – European Background Module – základní sociodemografické charakteristiky
 - | EHCM – European Health Care Module – využívání zdravotní péče (ambulatní, hospitalizace)
 - | EHDM – European Health Determinants Module – rizikové faktory (alkohol, kouření, BMI)
 - | EFM / EDM – Functioning – disabilita, postižení, dlouhodobá omezení funkcí, sociální integrace osob s postižením – připravuje se

Implementace EHIS v ČR

2005 – Překlad a pilot EHSM

- | Překlad, kontroly
- | Pre-test (70 osob)
- | Pilot - vzorek 250 respondentů, zaměstnanci 5 krajských pracovišť ÚZIS, evaluační formuláře

2006 - Transition Facility 2004 – překlad ostatních 3 modulů, které jsou k dispozici (EBM, EHDM, EHCM), pre-test, pilot (vzorek 150 respondentů)

- | Pilot – říjen 2006
- | 150 respondentů, tazatelé – regionální pracoviště ÚZIS
- | návrh na provedení výběru respondentů ve spolupráci s ČSÚ

2007 – Finalizace dotazníku, přípravné práce, jednání o financování

2008 – Hlavní fáze šetření (sběr dat – březen a květen)

- | Realizace výběru (vzorek 4.000 respondentů)
- | Školení tazatelů
- | Face-to-face rozhovory, metoda PAPI

Data z výběrových šetření v ČR

- I Publikace s výsledky šetření HIS CR:
 - I na internetu www.uzis.cz – publikace z let 1999 a 2002 ke stažení
 - I http://www.uzis.cz/download_file.php?file=126
 - I http://www.uzis.cz/download_file.php?file=125
- I Světové šetření o zdraví (rok 2003)
 - I http://www.uzis.cz/download_file.php?file=122
- I VŠ o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel ČR zaměřené na zneužívání drog
 - I http://www.uzis.cz/download_file.php?file=2527

Databáze New Cronos (Eurostat)

informace sebrané Eurostatem v roce 2004 z národních šetření (tzv. 18 HIS items)

- I V databázi jsou z výběrových šetření zahrnuty údaje o:
 - I Zdravotnických službách
 - I Ambulantní péče, zubař
 - I Hospitalizace
 - I Screeningu (rakovina prsu, děložního čípku)
 - I Zdravotním stavu
 - I subjektivním hodnocení zdraví
 - I prevalenci dlouhodobých nemocí a zdravotních problémů
 - I omezení běžných aktivit ze zdravotních důvodů v posledních 6 měsících
 - I omezení aktivit v průběhu posledního týdne
 - I Životním stylu
 - I BMI, alkohol, kouření
 - I Zdravé délce života – speciální ukazatel počítaný z dat o úmrtnosti a nemocnosti, vyjadřuje počet let, které má člověk na dožití v dobrém zdravotním stavu

Prezentace dat HIS na mezinárodní úrovni

Databáze New Cronos – Eurostat

- I údaje o vybraných charakteristikách zdravotního stavu (subjektivní hodnocení zdraví, výskyt chronických nemocí apod.)
- I Ukazatel zdravé délky života (HLY)

Databáze WHO a OECD

- I Subjektivní hodnocení zdraví, BMI index, % pravidelných kuřáků

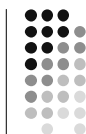
Seznamy ukazatelů

- q ECHI - indikátory zdravotního stavu
- q SPC – výbor pro sociální ochranu
- q SDI indikátory – ukazatele udržitelného rozvoje

Databáze HIS/HES EUHSID – vedená belgickým IPH

- I přehled otázek v originálním jazyce, anglický překlad
- I využití při srovnávání, vytváření nového dotazníku – přehled o standardně používaných nástrojích

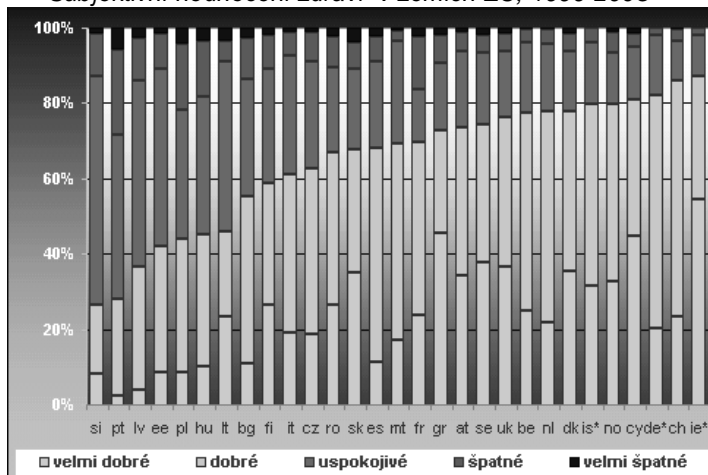
Další zdroje dat ze šetření

- I OECD
 - I BMI Index
 - I Data o kouření (% pravidelných kuřáků v populaci)
 - I Data o subjektivním hodnocení zdraví (% osob hodnotících své zdraví jako dobré)
 - I Screening
- I WHO
 - I Data o kouření (% pravidelných kuřáků v populaci)
 - I Data o subjektivním hodnocení zdraví (% osob hodnotících své zdraví jako dobré)

Možnosti využití dat z HIS

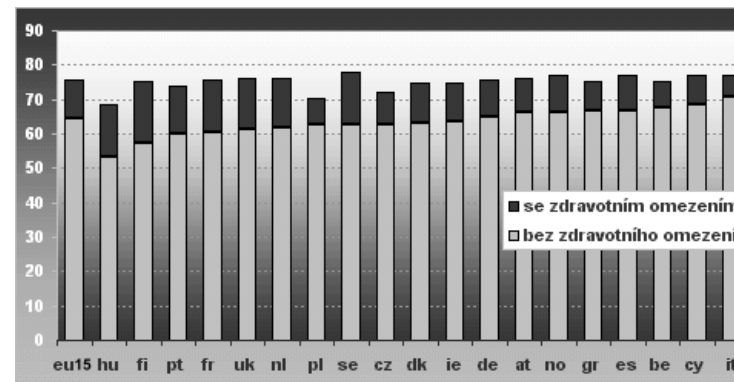
Subjektivní hodnocení zdraví v zemích EU, 1999-2003

Zdroj: Výběrová šetření o zdravotním stavu v ČR a v Evropě, analýza na www.demografie.info

Možnosti využití dat z HIS

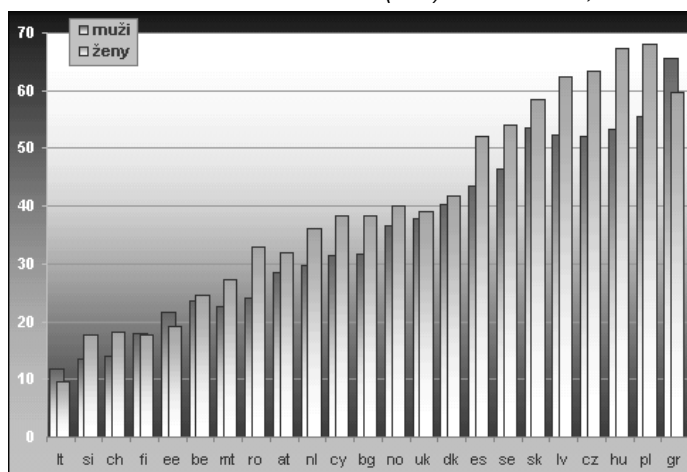
Střední délka života při narození a její část prožitá bez zdravotního omezení v zemích EU, muži, 2003

Zdroj: Zdravá délka života u obyvatel EU, analýza na www.demografie.info

Možnosti využití dat z HIS

Prevalence dlouhodobého onemocnění (v %) v zemích EU, 1999-2003

Zdroj: Výběrová šetření o zdravotním stavu v ČR a v Evropě, analýza na www.demografie.info

Databáze EUHSID

- | <https://www.iph.fgov.be/hishes/>
- | Velice přehledný nástroj pro zhodnocení jednotlivých národních šetření v evropských i mimoevropských zemích
- | Obsahuje konkrétní znění otázek za vybraná výběrová šetření, která se ke zdravotnímu stavu vztahují, včetně podrobných metodologických informací
- | Otázky jsou v databázi uvedeny jak v národním jazyce, tak v angličtině a umožňují tak poměrně rozsáhlé možnosti analýzy a srovnání jednotlivých šetření
- | Vhodné při srovnávání dat ze šetření za jednotlivé země – přesné znění otázky, definice
- | Lze využít i při vlastní tvorbě dotazníku, přehled používaných nástrojů